СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 36. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 20-го лютого 1945. No. 36. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, February 20, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ПАН-АМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗБИРАЄТЬСЯ В СЕРЕДУ

МІСТО МЕКСИК. — З огляду, що секретар стейту Злучених Держав Едвард Р. Стетиніюс затримався в Бразилії в своїм повороті з конференції в Ялті, появилися здогади між зібраними делегатами, яке становище займе він у спорі з Арґентиною на Пан-Американській конференції. Вона відкривається тут в найближчу середу. Мексиканський міністер закордонних справ Есекіес Паділя візвав тимчасом зібраних делегатів до сердечної співпраці вчасі конференції.

Досі звісно, що на Пан-Американській конференції будуть обговорювати дві важні справи, а це, яке становище мають забрати американські републики супроти пляну випрацьованого в Домбартон Овкс і що зробити з Арґентиною, яка досі опирається піти війною проти держав Осі. Щодо цеї справи є надія на зміну, бо арґентинський уряд остеріг Німеччину, що витягне відповідні внески з факту, що Німеччина не хоче свобідно перепустити арґентинських диплматів, відкликаних із Німеччини домів.

СТИМСОН НЕГОДУЄ НА СТРИМАННЯ ЛЮДЕЙ ВІД ПРИМУСОВОЇ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар війни Генрі Л. Стимсон виголосив по радіо до населення краю промову про конечність переведення закону про примусову краєву службу. Він висловив своє негодування на те, що сенат стримав законопроєкт Мея-Бейлія, хоч він уже перейшов в палаті репрезентантів. Стимсон остерігав, що внаслідок не достачі робітників у воєнних проєктах, може потерпіти і воєнна акція в такому моменті, коли ціла наша сила має бути кинена проти ворога.

СПРОТИВ ПРОТИ ПЕРЕНОШЕННЯ РОБІТНИКІВ.

НЮ БЕДФОРД (Месечусетс). — Провідники тутешнього громадянства, управи фабрик і громадянські орґанізації проголосили протест проти цього, що Воєнна Комісія Робучої Сили рішила перенести 500 робітників з ткацьких фабрик до фабрик виробу ґумових наколісків у фабриках Фиска й Файерстона, бо це „противиться конституції", як сказано в протесті. Створено відповідний громадянський комітет для дальшої акції. Протест вислано до президента Рузвелта, до підсекретаря війни Патерсона, до предсідника Воєнної Комісії Робучої Сили Пола МекНота та до сенаторів із стейту Месечусетс.

ОБМЕЖУЮТЬ КІЛЬКІСТЬ АВТОБУСІВ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Міжстейтові автобуси, які приїздять до Ню Йорку, стають часто причиною замішання в вуличним русі, отже мейор Ля Ґвардія проголосив новий правильник для них. Зогляду, що з цілого краю приїздять автобуси до Ню Йорку, позамісцеві люди повинні знати, що їх може ждати в Ню Йорку. Від найближчої суботи міжстейтові автобуси не будуть могли рухатися в „блаку", де вже заїхав якийсь інший автобус в тому самому напрямі. Тому, що саме тепер багато робітників їде рано до праці з Ню Йорку до міст в інших стейтах, а головно в стейті Ню Джерзі, почався між інтересованими підприємствами й людьми рух, щоби змінити цей правильник.

ВИТРАЧАЮТЬ ЧАС НА „КАВАРНЯНІ ГОДИНИ".

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Ирл Вилсон вийшов із критикою бюрових робітників, занятих в різних урядах у Вашинґтоні. Він твердить, що бюрові робітники, особливо дівчата, спізняються рано до праці, часто виходять „на каву" до ресторанів, звичайно приходять пізно по обіді, а це все приносить разом страту часу на 40 відсотків. Свого часу Вилсон виявив свій намір внести законопроєкт, щоб офісові дівчата йшли спати в 10. годині і щоб опісля могли прийти вчас до праці. Конґресмен завважав найбільшу неточність серед робітників в департаменті фльоти, а крім цього ще й інші департаменти заразилися такою поведінкою. Вилсон каже, що як би так публика була знала про таку поведінку бюрових робітників, то „не булоб четвертої каденції". Він каже, що адміністрація вбила спробу перевести чистку серед таких робітників.

МОЖНА БУДЕ ВІДЛОЖИТИ ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ МОЛОДИМ.

ВАШИНҐТОН. — Молодці нижче 30 літ віку можуть жадати відложення військової служби, навіть, як їх признають спосібними, коли вони потрібні у ключевих заняттях при виробі воєнних матеріялів. Такий плянс виготовив директор Мобілізації Бирнес.

Проповідник говорить про чорну годину для Литви

НЮ ЙОРК. — З нагоди „Дня Молитви за Литву" виголосив минулої неділі в римо-католицькій катедрі св. Петрика в Ню Йорку о. Джан Ля Фардж, редактор католицького тижневика „Америка", проповідь, а в ній обговорив долю Литви і Балтійських держав у звязку з Кримською Конференцією. Проповідник пригадав, що перед 3 літами Литва святкувала 25-ліття своєї незалежности, але вже тоді збиралися чорні хмари над нею. „Цього року ми знову збираємося з нагоди такої річниці, щоб пригадати собі, як то Литва після більше ніж сотні літ російського панування і чотирьох літ першої світової війни змогла заняти належне місце в великій родині незалежних держав, як це вона займала перед століттями" — пригадував о. Ля Фардж. А потім додав ще такі замітки:

„Одначе сьогоднішня година, замісць, щоб бути яснішою, на підставі всяких передбачувань, виглядає чорнішою. Найновіша угода великих держав, як здається, ще прибиває печатку на ці вигляди. Оця остання постанова щодо Литви і з нею споріднених Балтійських держав, як нам здається, противиться в кожному огляді третій головній засаді отого головного запевнення, яке видав наш уряд перед трьома роками. Це запевнення обіцювало „право кожного народу вибрати собі форму правління, під якою хоче жити... і вважати на це, щоб суверенні права і право самоврядування були приверненні тим народам, які були цих прав позбавлені".

НАШІ ВОЄННІ ЦІЛИ ЯСНІ — ТВЕРДИТЬ МЕК ЛЕЙШ

НЮ ЙОРК. — Як ще ніколи перед тим, — твердив асистент секретаря стейту Арчибалд Мек Лейш у своїй промові вчасі обіду Комітету Незалежних Громадян у готелю Валдорф Асторія — американський нарід тепер знає ясно цілі теперішньої війни. Він ствердив, що наші воєнні цілі це осягнення кінцевої і рішальної перемоги а потім „заключити мир, втримувати мир і силою пильнувати мира коли війна скінчиться".

Мек Лейш виголосив оцю свою першу промову, після того, як його настановив президент асистентом секретаря стейту. Він знаний як письменник і поет і був давніше бібліотекарем при Конґресовій бібліотеці у Вашингтоні. У своїй промові він ще запевнював, що теперішня війна це війна ітей та ідеалів, яка щераз виказже перед світом значіння самозрозумілих основних правд про свободу і рівність, котрі то правди містяться в нашій конституції.

Де Ґол ображений на кримську конференцію

ПАРИЖ. — Тут кружляють чутки, що ґенерал Де Ґол, голова тимчасового французького уряду, ображений незапрошенням його на конференцію потуг у Ялті, до того, що він відкинув запрошення президента Рузвелта стрінути його в приватній конференції в повороті президента з Ялти.

Потім пішла чутка, що ґенерал Де Ґол запросив президента Рузвелта вступити до Парижа на конференцію з французьким урядом.

ХТО БУДЕ „ДОПОВНЯТИ" ЛЮБЛИНСЬКИЙ УРЯД

МОСКВА. — Сюди приїхали Болеслав Берут, президент люблинського уряду, та його премієр Едвард Осубка-Моравскі, аби занятися доповненням уряду за пляном кримської конференції. Всім ясно, що на доповнення будеться просити людей з лондонського уряду, але будеться їх трактувати індивідуально, а не як ґрупу. Кажуть, що багато різних урядовців лондонського уряду вже зголосилося з охотою служити люблинському урядови.

Як „Червона зоря", орґан Червоної Армії, похвалила Міколайчика за його спротив до Арцішевского, це дала почин толкам, що Міколайчика запросять до люблинського уряду. Одначе на другий день „Правда", орґан комуністичної партії, заатакувала Міколайчика за те, що він солідаризується зо становищем лондонського уряду до кримської конференції.

Советська преса дає видне місце заяві Стефана Матушевского, ґенерального секретаря соціялістичної партії й міністра інформації в тимчасовім уряді, котрий хвалить рішення кримської конференції в польській справі як сповнення польських бажань.

ВАТИКАН ЗАПЕРЕЧУЄ МОСКОВСЬКУ ВІСТКУ ПРО КРИМСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

РИМ. — „Осерваторе Романо", що виходить у Ватикані й вважається його речником, заперечує подану московським радіом вістку, що Ватикан старався дістатися на конференцію трьох потуг у Криму, а коли це не вдалося, заявив своє невдоволення її вислідами.

БОЛГАРІЯ ХОЧЕ СОЮЗУ З ЮГОСЛАВІЄЮ

СТАНБУЛ. — Болгарський премієр Ґеорґієв мав у Югославії конференції з маршалом Тітом у справі конфедерації Болгарії й Югославії. Така конфедерація, мовляв, запобігла би новій балканській війні, що тепер загрожує.

НІМЕЦЬКІ ІМІҐРАНТИ ПРОПОНУЮТЬ ПОМІЧ АЛІЯНТАМ

ЛОНДОН. — Двіста визначних німецьких політичних іміґрантів, відомих зо своєї ворожнечі до націзму, просило британський уряд дозволили їм товаришити військам британським на фронті та піддержувати анти-націстичний рух серед німецьких вояків. Вони хотіли би теж промовляти радіом до німців та вести аґітацію в таборах воєнних бранців.

В ЧАСІ НАРАД ДОВКОЛА СТОЛА В ЯЛТІ, НА КРИМІ.—Отся сцена була знята в часі нарад Трьох Потуг в купелевій місцевости Ялта, що лежить в Кримі над Чорним морем і є славна з лагідного клімату. Зправа бачимо президента Рузвелта, зліва маршала Сталіна, а ззаду премієра Чорчила з циґаром в губах. Тому, що стіл круглий, не знати, хто сидить напереді. Це нарочно так зроблено.

АМЕРИКАНЦІ ДОБУВАЮТЬ ОСТРОВ ІВО

ГОЛОВНА АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА НА ОСТРОВІ ҐВАМІ. — Воєнні кораблі Пятої Фльоти під адміралом Спруансом бють без перестанку по японських інсталяціях на острові Іво. Це невеличкий щоправда, але дуже важний остров, бо лежить під самою властивою Японією, усего 750 миль від Токія, і в американських руках становив би незвичайно важну базу для атаки на Японію.

Американські наміри добути цей остров видно теж з того, що від кількох уже тижнів американці не пропускають одного дня, аби не атакувати цього острова з літаків. І цим разом бомбардуванню з кораблів помагали літаки з сухоземних баз.

Одночасно літаки з літаковозів били по острові Чічі, що лежить у ґрупі Бонінів.

ВІЙСЬКА МЕКАРТУРА НА КОРЕХІДОРІ.

Ґенерал Доґлас МекАртур оповістив, що його війська висіли 16. лютого на Корехідор, скалистий остров у заливі Маніли, де американські війська дізнали майже три роки тому найбільше дошкульну поразку своєї війни з Японією. Окупації доконано передусім завдяки акції парашутових військ, котрих піддержала сильно перевезена човнами піхота. Японська залога була заскочена цею атакою.

Війська ґенерала МекАртура поробили теж поважні поступи на півострові Батаані, як також у прочищуванні самої Маніли з останків ворога. Американські війська заняли у манільській дільниці Ерміті Загальний Филипинський Шпиталь та звільнили коло 7,000 американців і филипинців, що їх там японці держали бранцями. Один звільнений ґазетний кореспондент, що списував американців бранців, забраних японцями, каже, що в вязницях на Люсоні згинуло принаймні 6,000 американців.

АЛІЯНТСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ В МАНІЛЬСЬКІМ ЗАЛИВІ.

Аліянтська Радіова Стація в Европі подала у неділю вечором, що воєнні кораблі Семої Американської Воєнної Фльоти віхали до Заливу Маніли без випадку. Мовляв, від тепер цей залив буде відкритий для аліянтської мореплавби.

ДАЛЬШІ БРИТІЙСЬКІ УСПІХИ В БУРМІ Й КИТАЙСЬКІ НЕВДАЧІ В КИТАЮ.

КЕНДІ (Сейлон). — Британські війська на Бурмі перейшли ріку Іраваді в забраних від японців човнах і загрозили містови Манделей. Інші відділи висаджено коло Ру-іви.

У Китаю японці заняли наново місто Пінґшек та наступають на Ічанґ, аби забрати наново залізницю Кантон-Ганков.

БРИТІЙЦІ ДОПЕРЛИ ДО ҐОХА.

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Патрулі Першої Канадійської Армії вже добилися до окроїн міста Ґоха. На цьому секторі видно признаки розкладу німецької оборони.

Третя Американська Армія перейшла вже границю Німеччини коло Віяндену, а Сема знову вийшла до кітловини Зари на південний захід під Зарбрікена.

У своїм заклику до британських військ маршал Монтґомері каже, що тепер починається остання стадія боротьби проти Німеччини. Вона може бути довга й важка, але її вислід певний.

УСПІХИ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ В ПОХОДІ НА САКСОНІЮ.

ЛОНДОН. — Червона Армія посунулася майже на всіх відтинках свого довгого фронту. Вона добилася вже до передмістя Ґрудзьондза в Польськім Коритари та заняла на Шлеську важні річні фортифікації Саґан і Навмбурґ, наближаючися цим до границі Саксонії.

Від ран одержаних у боях у Східній Прусії, помер маршал Червоної Армії Іван Черняхівський. Каже московське донесення, що він син залізничного робітника з Умані, на Україні; мовляв, він не був жидівського роду, як це часто досі говорилося, але був членом української православної церкви.

ВІДКРИТО ВЕЛИКАНСЬКИЙ НІМЕЦЬКИЙ АРСЕНАЛ.

Советські війська під командою маршала Конева найшли, за донесеннями Советської Офіціяльної Новинкарської Аґензії, величезний підземний арсенал. Німці склали в ньому великанські припаси зброї. На поверхні землі над тим арсеналом засаджені великі ліси. Бережено їх з великою увагою. До будови його вживано рабів з чужих країв, а по скінченню його будови їх перебивано, на стільки їх не можна було вживати до будови таких інших арсеналів. Німці наміряли видно висадити арсенал у повітря, але скорий наступ Червоної Армії не дав їм часу виконати намір.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число в суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІЙНА І МИР

Одна безсумнівна дійсність стоїть перед усіми нами: Війна. Тому саме, безоглядну на те, який буде по цій війні мир, так є, що кожний жде в першу чергу на — кінець війни. Того кінця він тепер найбільше бажає і до нього найбільше змагає. І то не зважаючи на те, як мрійливо він не глядів би на те, що по тій війні буде, чи як розчарованим він не почувавсяб у передбачуваннях, що принесе новий, повоєнний лад.

Ось так почуває себе американський загал. А ми прецінь в Америці, тож природно, що говоримо в першу чергу про те, що нас найбільше обходить. Певно, що коли брати під увагу почування американських українців, то в їхніх серцях повно горечі, коли вдумуються в те, що витерпіла Україна до війни, а скільки від націстівських звірств в часі цеї війни та в якому трагічному положенню вона тепер находиться і буде находитись ще й по цій війні. Замкнути на це очі — просто неможливо. Не відчувати цього — булоб просто не по людськи. Не допомагати злагодженню цеї трагедії — булоб просто ломанням американської гуманітарної й свободолюбної традиції, булоб зневагою ідеалам тої землі, яка нас, американських українців, так гостинно приняла і за своїх взяла.

Так, того всього не можливо позбутись чи виречись. Але й те все, як нам здається, буде можна краще вести, коли настане мир, коли люди в світі стануть можливо людянішими, коли добачуватимуть кривди простіше й чесніше.

Значить, що з якого боку не підходити, таки у всіх нас мусить бути війна далі на першому місці. І тому, якбито критично не дивитись на постанови Кримської Конференції, то проте одно є певним і великим успіхом: Сильне скоординовання усіх аліянтських сил для перемоги над Німеччиною і Японією. А що воно так є, пізнати це найвиразніше по тім, що діється на европейських фронтах. Пізнати це теж і по великій повітряній офензиві, що її підняли на тих днях американці проти Японії.

Усе те означає, що Аліянти вже взялися за якнайсильнішу, спільну акцію, щоби зліквідувати якнайскорше принаймні одного ворога, себто Німеччину, на що, як треба надіятись, не прийдеться уже довго ждати. Та і в такому випадку, як це підкреслюють воєнні знавці, властивої полекші не буде, бо прийдеться з повною силою і в повнім розгоні ліквідувати боротьбу з Японією, а то ліквідація може затягнутись. А що особливо важне, Аліянти потребуватимуть у тому розгоні майже стільки воєнного знаряддя, що його досі спотребовували. І це є те, на що треба звертати увагу, коли говоримо про мир і війну.

Ми є ще у війні. Це треба постійно далі памятати не тільки тим, що є на фронті, бо вони знають це і без пригадки, але й тим, що працюють на домашньому фронті. Отже розбираймо і критикуймо мирові проєкти, але рівночасно маймо на увазі, що ми ще у війні й її ще не виграли.

Кримська Конференція ще дальше відсунула реконверзію

Економічні звітники з Вашингтону призадумуються над значінням Кримської Конференції для поступу реконверзії в Америці. Вони приходять до висновку, що внаслідок конференції не то, що переміна воєнної індустрії на мирову не буде приспішена, але навпаки, вона ще дальше буде цофнена, ніж була досі.

Це є пересічна оцінка положення на полі краєвої господарки, а ця оцінка повинна стати вказівкою для цивільних людей, як їм приспособитися до найближчої будуччини. Тут кожен громадянин мусить мати свій розум і повинен самий для себе рішати, як забезпечити себе чи свою родину, проти несподіванок. Як підставу для своєї калькуляції хай кожен громадянин візьме під увагу обчислення воєнних команд. Як команда армії так і воєнної маринарки є цього переконання, що після перемоги над Німеччиною ще 90 відсотків американських фабрик мусить виробляти зброю, амуніцію й воєнний виряд для потреб війни проти Японії.

Обчислення воєнної команди полягає на провірці теперішнього стану воєнної продукції. Вилйем Дейвис, предсідник Воєнної Ради Праці твердить, що воєнна продукція припізнена на 20 тижнів внаслідок різних непорозумінь між робітниками й управителями фабрик. Ще тепер є неполагоднаних яких 3,000 непорозумінь між робітниками й господарями, а це спиняє працю і продукцію воєнних матеріялів. Воєнна Рада Праці полагоджує пересічно від 125 до 140 випадків непорозумінь тижнево, але все наростають свіжі спори. Тому предсідник ради відзивається до обох сторін, як до робітників так до господарів, щоб вони полагоджували самі між собою такі непорозуміння і тим помогли воєнній продукції.

Це вказує, що урядові чинники не все відповідальні за якісь недостачі. Коли якесь непорозуміння може бути наладнане дорогою державного апарату, чому воно не може бути наладнане при помочі самого розуму приватних людей? Це значилоб, що загал громадян, всеодно, робітників чи господарів, не хоче думати, а здається на чужий розум. Оце саме й перешкаджає наладнанню продукції для потреб цивільного населення. А коли не стане одного чи другого виробу, тоді повстає невдоволення і приходять клопоти, які колись важко буде навіть і урядови полагодити.

До таких важких клопотів уже тепер належить продукція для потреб цивільного населення. Тому, що продукція воєнна припізнюється, мусить бути спізнена й реконверзія. Ще перед роком воєнні чинники рахували, що яких 50-60 відсотків підприємств можна буде приспособити на виріб цивільних дібр. Цього року, хоч війна значно посунула вперед перемогу Аліянтів, то реконверзія в Америці цофнулася назад. Цофнення пішло так далеко, що теперішні обрахунки виказують, що аж за рік після знищення Німеччини покажуться перші нові фабричні вироби для потреб цивільного населення. А ще не знати кільки то часу візьме, заки німців розгромимо цілковито.

Розумній людині досить двох слів для зрозуміння, в чому справа. Коли заповідається на те, що аж за рік після перемоги над Німеччиною можна буде дістати автомобіль, піч, холодільню, радіо-апарат, електричні прилади чи що інше, то це вказівка, що господарна людина має мати це на увазі і не винищувати тих предметів, котрих йому може забракнути. На це вказує простий розум і до цього не треба аж великої спонуки. Минули ті часи, коли то кожен кричав: „За гроші всьо дістану!"

Микола Чубатий.

Кримська Конференція та Україна

„Заведення порядку в Европі та відбудова народного господарства мусить відбутися дорогою процесу, який поможе освободженим народам знищити останні сліди націзму та фашизму, як теж створити демократичні установи по його власному виборови. Це є засада Атлянтійського Чартеру — право всіх народів вибирати собі форму влади, під якою вони хотять жити — привернення суверенних прав та самоуправи тим народам, які стратили їх через насилля напастливих націй".

„Голови трьох урядів думають, що східна границя Польщі має бігти вздовж лінії Курзона з відхиленням від неї в деяких околицях на 5—8 кільометрів в користь Польщі".

Оце дослівні постанови Кримської Конференції в справі, що відноситься до Західної України. Як ці два виїмки погодити зі собою, над тим будуть ломити собі голови будучі історики. З одного боку ствердження обовязковости Атлянтійського Чартеру, що кожен нарід має право вибирати собі форму влади, під якою має жити, а з другого боку накинена постанова голов трьох урядів Злучених Держав, Британії та Совєтів, що Західна Україна без питання про волю народу, під якою владою хоче жити, має перейти під владу Совєтів і жити під російсько-комуністичною владою. Мабуть самі автори тої декларації відчували, що тут не все в порядку з демократизмом та з Атлянтійським Чартером, бо промовчали другу точку Атлянтійського Чартеру, яка ще виразніше говорить, що **„ніяка територіяльна зміна не буде довершена без згоди заінтересованого населення"**. Таксамо декларація промовчує означення, до кого переходить територія на схід від лінії Курзона, хоч це ясно кожному.

Українська справа як грижа сумління переслідує всі міжнародні зїзди потентатів цього світу. **В цілій теперішній війні, починаючи від угоди Сталіна з Гітлером, через наїзд націстів на Україну аж до Кримського Зїзду, українська справа є головним чинником, довкола якого обертаєтсья совєтська політика.** Українська справа не дає спати Сталінови та диктує йому всі його потягнення в справах на захід від Совєтського Союзу, дарма, що при таких спосібностях ані одним словом не згадується про українську справу, український нарід, про Україну.

Кримські постанови признають **всім народам** право настановляти собі владу, під якою хоче той нарід жити, з виїмкою українського народу, та з виїмкою досі незалежних народів балтійських держав, які напевно теж не хотять московсько-комуністичної влади. Нарід України є один із перших, що винятий зпід права народів, той сам український нарід, що заплатив в теперішній війні головний рахунок війни, бо як стверджує американський журналіст, Едгар Снов, він жертвував досі на зломання тиранії Гітлера 10 міліонів своїх синів та дочок. Український нарід для добра усіх Обєднаних Націй перемінив свій багатий край в одну руїну. Та за це все не дістав навіть тільки, щоб міг сказати, де і як він хоче жити, по Божому чи по чортівському.

Негайно по проголошенні Кримських Постанов появився голос з ватиканських кол, який сказав, що на Кримі засіяли зерно нових воєн. Нові війни не творяться з волі одиниць. Наївний це був би підхід до історії, щоби думати, що одна одиниця може викликати війну, колиб не було обєктивних фактів; колиб не було обставин, які витворюють стан такий згущений, що він зрушує міліони та вкінці серед тої масової психози якась одиниця стає тим, що підкладає сірник до викликання нового світового пожару. Злегковаження основних прав українського народу напевно не викличе на спаленій українській землі настроїв успокоєння та нормалізації, тільки відносини анархізації.

„Україна політична дійсність".

Таке написав недавно один кремлінський піддячий з нюйорського бруку, який своє рабське блеєння каже людям вважати за громадський голос. Для України він має серце; він її безмежно любить, дарма, що оминав її як прокажене місце навіть тоді, коли по першій світовій війні, український нарід зірвався до боротьби за власну державу. Оминав цю Україну продовж десяток літ, коли по першій світовій війні, все, що жило українське, як вірли зліталось на Україну ставати в ряди, хто борців, а хто робітників української держави; та він волів берлінські бруки вибивати. Зате тепер він патріот зі серцем та з добрим голосом московського алилуйка в честь Сталіна.

Україна — пише — це політична дійсність. Іншими словами — є українська держава. Відбувався зїзд на Кримі, на прекрасній українській Рівієрі, отже ближче Києва ніж Москви. Зїзд мав радити над такою важною справою, як вирішення справи границь поміж Польщею та українською частиною Совєтської імперії. Ми чули рік тому, що права союзних републик побільшені. Вони тепер „з власною заграничною політикою та з власною армією", бо Україна дістала навіть власного комісаря заграничних справ. Кремлінський піддячий широко про це товкмачив своїм читачам. Але на кримськім зїзді хахлацького духа не було чути; хахлів тепер не запрошують. На розкішну Рівієру прибули самі москвичі як Молотоф, Кузнєцоф, Антоноф, Вишинській, Майській, Худякоф, Ґусєв, чи Ґромико, всі під командою світлого сонічка Сталіна. Вирішили там польські границі. Вимірювали пять чи вісім кільометрів на схід посувати Польщу на українських землях, подарували Польщі старий княжий і єпископський город Перемишль, але хахлів навіть не питали. Нехай тепер хто скаже, що немає української держави, що Совєтська Україна не є політичною дійсністю.

Хто вийшов переможцем з кримської баталії?

Немає сумніву, що переможцем з кримських нарад вийшов тільки Йосиф Висаріонович Сталін. Він наділі перепер всі свої постанови і в справі Західної України, і в справі балтійських держав (про що мовчиться) і в справі Польщі, і в справі Югославії. Болгарію та Румунію навіть не згадали. З тексту декларації виходилоб, що в справі майбутнього устрою Польщі прийшло немов до якогось компромісу. Та це тільки так виглядає людям, незорієнтованим в справах комуністичної Росії. В Польщі, навіть як прийде до утворення нового уряду, то наділі його роля не може бути інша як уряду Берута та Осубки-Моравского так довго, як довго на території Польщі стоїть червона армія. Зрештою можуть навіть великодушно і червону армію вицофати на час голосування. В тому часі там вже буде польська червона армія з червоними совєтськими офіцирами.

Що варто таке голосування, яке має відбутися в найкоротшім часі, нема що й говорити. Доля Польщі вирішена так само як і доля України. Польща та Україна нині „обі сильні та самостійні" і обидві найшлися в зовсім однаковому положенні.

ДИВНІ НОВИНИ

З нагоди війни, як твердять психольоги, трапляються події, які є випливом незвичайного настрою людей. От деякі з них:

У Питсбурґу трамваєвий кондуктор завважав нервозність між подорожними. Один подорожний вдарив молотком кондуктора за те, що зажадав від нього заплати" за подорож. Одна жінка за таке жадання вдарила кондуктора в лице ще й запитала: „А ти чому не пішов до армії?". — У Сан Дієґо, в Каліфорнії, прийшов до стрижія хіропрактор з гарною борідкою і казав її собі обстригчи. Потім пізвав стрижія до суду за 50 долярів відшкодування, бо стрижій не так обстриг бороду, як він надіявся.

Деколи люди ставлять незвичайні питання. От у Канзас Ситі приходить жінка до адміністрації ґазети і питається: „Чи це правда, що хто має вісоти на 6 стіп, не буде платити податків?" А сама вона була під таку міру. Крім цього такі дивні події: В Лос Анджелес свиня забігла до офісового будинку і вкусила адвоката в його бюрі. — У Філядельфії один громадянин купив ґуму до жування („чювинґ ґом") і як її вложив в уста, вона вибухла. — У Каліфорнії зарізав фармер корову на мясо. Коли розрізав її жолудок, найшов у нім свою відзнаку, яку загубив тоді, як прибув до різні, щоб купити товар на ліцитації. — До аптики в Шікаґу прийшов чоловік з рецептою від лікаря, щоб купити пачку циґареток. Аптикар продав циґаретки, а рецепту відобрав, щоб хворий не прийшов із нею вдруге по циґаретки.

Або такі різниці в поглядах завважали недавно: У Бруклині арештували злодія, який ограбив домівку Салвейшен Армі. Коли йому показали украдений ним годиник, злодій запримітив: „Та то нездалий годинник! Він не хоче ходити". Але господар домівки каже до злодія: „Ви не знали, як його пустити. Годинник знаменито тримає час". — У містечку Гомер, у стейті Ілиной, нестало голяра, бо одинокий, який був, мусів піти до армії. Коли зголосився другий, мешканці зорґанізували комітет, щоб повитати нового гостя на залізничім двірци. Потім спровадили його з парадою головними вулицями міста на доказ, як дуже вони цінять ремісника, якого не доцінювали перед тим.

Компілятор тих новинок додає від себе: Як би так не стало священика в церкві; як би так не виходила українська ґазета, бо нема редактора; як би так позамикали на два дні крамниці з харчами... щоб то за радість була, як би те все знову почало бути по старому. Бо вартість людей і речей тоді пізнаємо, як їх нам бракує.

Жорж Куртелін

КОРОВА

— Поглянь! — крикнув маляр Мандрік до свого товариша Польоша — що за чудова корова!

Маляр зупинився нагло посеред сільської дороги із своїми малярськими причандалами, для яких від пів години шукав вигідного місця. Він мав враження, що нараз у цьому малому кутку відкрив прегарний краєвид. Поправді була це звичайна левада, яка кінчалася закрученою стежкою, дахом хліва, куснем залізничих рейок, а там десь з боку, де яблінки нахилили своє гилля, стояла корова. Коли Мандрік почав голосно кричати і розмахувати руками, корова піднесла спокійно голову. Голова її нагадувала масивний магоневий бльок, на якому відбивалася велика молошна пляма. Корова поглянула на двох чоловіків тупим поглядом, але зараз його спустила вниз, занята своїм сніданком.

Не був це зразок расової породи — кістки виставали з її ребер, ноги мала як патики, а проте Мандрік, що у своему фаху був знавець і специяліст, рішив, що така хвилина може давати денно дванацять літрів молока.

— А навіть якби і давала менше!... — закінчив він свої оглядини здалека.

Його товаришеві було це зовсім байдуже, бо він був страшенне голодний і віддавна рішив, що пора на обід минає.

Мандрік не звертав на нього уваги.

— Ти дивись тільки — говорив він — подивись на цю ніжну сполуку кольорів. Наприклад оте рожеве вимя... А вся шкіра... Глянь тільки на один бік, як вона захляпана. А ноги із зеленими перетикані білими цятками?

Підійшов ближче і хотів затримати корову, щоб їй ближче подивитись. Мав охоту взяти її за роги або бодай поклепати. Але корова не розуміла такої ніжности. Вона навіть нечемно обернулась і покрутила хвостом, якби з легкованенням для гостя.

Мандрік був іще більше захоплений. — Ні, вона справді чудова... Я мушу зробити з неї студію.

І хоч Польош благав його, щоб пішли щось перекусити, Мандрік перескочив тин і побіг до найближчої хатини, що стояла посеред левади. Перед хатою сидів старший селянин з жінкою та їли хліб із сиром. Подивились трохи здивовані на чужого чоловіка, що виринув перед ними як зпід землі і спитав:

— Чи ця корова ваша?

Обоє відповіли рівночасно трохи невиразним „так", як люди обережні, що не вірять непроханим гостям.

— Я не маю наміру її купувати — пояснив Мандрік — тільки хотів би зробити з нею студію?

Студію?

— Так, студію... Ага ви не знаєте, що це таке, Я хочу зробити з вашої корови образ..

Селяни здивувались.

— Чи ви може фотограф? — спитала баба. — Можна називати мене і фотографом. Я маляр, а це майже те саме Почекайте!... І зовсім свобідно, як справжній мистець, що скрізь почуває себе дома, нахилився до скриньки з фарбами.

— О, тут можете подивитись на один мій образ!

Він витягнув замальований кусень полотна, на якому були намальовані три блощиці веронезькою зеленню, брунатною сієною і карміном, як лазять по стіні. Селяни замовкли з дива.

Стара сперлась на рамя чоловіка заплющивши очі, якби сонце світило їй просто в лице, а старий розвів руки і підпер голову на колінах, якби змучився сніданком.

— Це образ...? — спитала стара.

— Но, так... бачиш — уже, що намальоване фарбою — вияснив їй чоловік. Хвилинку сам подумав і сказав фільософічно;

— Але мені здається, пане, що це тяжкий хліб!

Дальша мовчанка селян мала означати, що портрет корови напевне вийде краще.

— Но, добре — закінчив розмову Мандрік. — Я залишу тут у вас свої фарби та підставку до малювання, піду дещо перекусити і за пів години буду назад.

Коли за пів години вернувся він, побачив перед собою готову прегарну картину.

Сам мистець який оповідав мені цю історію, закінчив її так:

— Мій дорогий! Ти не можеш собі уявити, в якому стані знайшов я свою корову. Вона стояла посередині тої старої пари селян, чистенько, вимита, як дівчина, що йде до шлюбу. Ні, не як вигладжених на всі боки. „Глянцпапіром" витерли вони їй роги і ратиці виполірували так, якби це були нігті. Навіть той чудовий коровячий хвіст, увесь обмазаний, із такими прегарними плямами був чистенький, вилизаний і перевязаний, рожевою стяжкою, наче на плякаті марґарини де стоїть дівчина! І моя чудова студія з лона природи пропала.

Перекл. в. г.

Різдвяний Зїзд Українсько-Канадійських Вояків

(Уривки з листа летн. хор. Б. Панчука).

Можна вже тепер сказати, що цьогорічний зїзд був без сумніву найкращий, найбільший і найуспішніший з кожної точки погляду. Чинники, що зложилися на те, аби зробити його багато суспішнішим як попередні, були:

1. Клюб почався минувшого Різдва (коли кажемо „Клюб", то думаємо „будинок"). Він був офіційно отворений підчас Великодних Свят. Від того часу він мав знамениту нагоду поступати, розвиватися і оправдати себе. Його репутація постійно поширювалася між вояками (канадійськими і американськими) усним словом, як і перепискою, нашими обіжниками, через урядові русла, через пресу тут і „дома" і багато іншими способами, так, що дуже багато більше про нього знали і ще довідуються. Від тоді клюб багато поліпшився через меблі, вигоду, урядження і т. д. і наділі дістав велике імя між канадійськими вояками без уваги на їх походження. Відбування сходин в нашім власнім домі помагало стягати велике число.

2. Свідомість традиційних звичаїв і вірувань між нашими хлопцями постійно зростає. Люди, для котрих Різдво колись означало тільки свято, відчувають тепер багато більше під цим зглядом. Багато чинників складаються на це почування. Можливість святкувати разом українське Різдво стягнуло їх докупи.

3. Було поважне число тих, що повертали назад з фронтів (чи то для відсилки до дому, чи ті, що приходять до здоровля), а вони рзобили спеціяльне зусилля прибути.

4. Було дуже сильне бажання збоку вояків, що „познакомилися" на попередніх сходинах, відновити свої знакомства. Тому для багатьох це були не тільки сходини, але й **ре-унія.**

5. Останнє, але найважніше: **вартість наших капелянів є незмірна.** Вони так багато зробили, щоб оголосити наш Клюб між хлопцями, що ще не знали, або не чули про нього (а таких є ще дуже а дуже багато), або що хоч знали, то мали свої „сумніви", що це таке. Для них слово священика означало одобрення. Так само не було меж ентузіязму між вояками, що будуть на власнім Богослуженню, для багато з них воно було перше по відїзді з дому. Так кап. Савчук як і кап. Горошко є знамениті люди і вояки, а не тільки священики. . Вояки їх люблять і подивляють. З цеї причини оба богослуження були найбільш успішні і урядові та почесні гості (майор Бавден за старшого протестантського капелана і підполковник О-Ніл, старший римо-католицький капелян), що були на Богослуженнях, були одушевлені. Ми певні, що як був коли який сумнів, чи потрібно наших капелянів, то цей сумнів усунено. Оце був один з найбільших успіхів нашого зїзду, але не був одинокий.

Одним з них була Свята Вечеря. Найбільші оптимісти між нами числили на 75—100 на вечерю і тому сподівалися засадити за один раз, уживаючи всі столи та крісла, що були під руками, і позичаючи начиння та ложки й вилки з сусідних бараків Канадійської Жіночої Армії. **Та не зважаючи на ті всі приготування і найбільший стиск, треба було два рази застелювати столи для яких 250 людей.** Коли про це згадуємо, то й нині ніхто не може зрозуміти, як це зробилося.

Для першого стола о. Горошко провів молитву, а по вечері мав промову, що передаючи привіт від Канади для всіх хлопців та дівчат, що служать за морем. Знов о. Савчук зробив то саме для другого стола. Приявних було около 25 старших (з армії та летничої служби) і при першім столі самі старшини подавали на стіл цілу вечерю, підчас коли вояки були їхніми гістьми. Старшини вечеряли при другім столі, а добровольці від першого стола доносили. Уся праця — кухарство, подавання на стіл, миття начиння, усе — було ділом вояків, якими порядкували три дівчині (хор. Храплива, серж. Козіцька і капр. Чернявська) і пані Ольга Павлюк, що є тепер помічницею-директоркою Клюбу, і розуміється, пані Павсі, наша звичайна кухарка. Дух нашої вечері був дійсно релігійний, національний і щирий.

На другий день відбувся бенкет в кантині Найтс оф Коломбус і так само був дуже успішний, хоч число учасників не було вже таке велике. Були також два столи і при них засідало около 175. Були присутні офіційні військові представники та говорили в імені вищих старшин, що командують канадійськими військами за морем. Підчас бенкету прочитано привіти.

Під час свят була добра репрезентація від 1. українців в американськім війську. 2. Вояків, що поверталися з фронтів в Італії, Франції, Бельгії й Голяндії. 3. вояків в блакитних шпиталевих одіннях з близьких шпиталів, деякі в загіпсованими руками або ногами і на кулях, 4. жінок у військовій службі та доглядачок хорих, 5. вояків, що подіставали відзначення за визначну службу, 6. від старшин.

Після лондонського зїзду ці, що мали довгу відпустку, удалися до Менчестер з о. Горошком, де також відбулося Богослуження в церкві і обід. Брало участь около 30. Коротко, кожний хлопець, чи дівчина, що були на їзді, відчували що це вже повинно бути наше останнє Різдво за морем і що воно було дійсно величаве. Присутність двох капелянів була під кожним зглядом неоціненої вартости.

Понище подаю частинку листи управи на 1945 рік. Президент-летничий хорунжий Б. Панчук, віцепрезиденти — капіт. П. Й. Воробець і капіт. С. Баршавський, секретарка — серж. Олена Ковіцька, касієрка — хор. Анна Храплива ,помічники секретарі — капраль В. Чигрин і трупер Т. Кушніренко, делегат-президент і редактор новинкарського листка — хор. А. Процюк, директорка клюбу і рекордова секретарка — капраль Анна Чернявська, помічниця директорка клюбу пані Ольга Павлюк, помічниця рекордової секретарки — Емілія Винярська, історик — капраль Стефан Калин, дорадча комісія — капеляни о. С. В. Савчук і о. М. Горошко.

ЗВІТ

з нарад Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, з дня 3. лютня, 1945 року.

На зборах Управи Злученого Українського Американського Допомогово Комітету, які відбулись дня 3. лютня, 1945 р. у Філядельфії, Па., явилися наступні члени: Д-р Володимир Ґалан, предсідатель, адв. Іван Панчук з Дітройту, пані д-р Неоніля Пелехович-Гайворонська з Ню Йорку і пані Марія Маньоська містопредсідателі, д-р Павло Дубас, секретар, п. Евген Рогач, касієр і пані Анастазія Ваґнер, з Джерзі Ситі.

Були також запрошені й приявні наступні представники спомагаючих інституцій та преси:

Від Українського Народного Союзу — п. Микола Муравшко; від Провидіння — п. Евген Рогач; від Народної Помочі — п. Михайло Дуткевич; від Українського Конгресового Комітету — п. Степан Шумейко; від Союзу Українок Америки — п-ні Олена Лотоцька і Олена Штоґрин; від Української Православної Дієцезії — о. Іляріон Врублівський і о. Василь Махник; від часоп. „Свобода" — д-р Лука Мишуга; від час. „Америка" — Богдан Катамай! від час. „Шлях" — о. д-р Василь Федаш; від час. „Наше Життя" — Клявдія Олесницька; від Українського Червоного Хреста — п-ні Анета Кмець.

На порядку нарад були такі справи: 1) Звіт уряду; 2) Звязок з Американськими Допомоговими Орґанізаціями; 3) Орґанізаційні справи; 4) Внески і заміти.

Предсідатель д-р Володимир Ґалан подав наступний звіт:

Праця Злученого Українського Американського Допомогового Комітету.

Після останніх нарад Допомогового Комітету дня 20. листопаду 1944 р.; ми одержали формальну аплікацію від Военної Президентської Допомогової Ради у Вашинґтоні до внесення та по виповненню заслали її назад дня 24. листопада 1944. Після висилки ще кількох додаткових інформацій відносно стану, числа та місця осідку українських жертв війни та їх потреб, ми одержали дня 1. січня 1945 відповідь, що для допомогової акції в Америці не потрібно ніякого дозволу від Президентської Допомогової Ради, а на поміч жертвам війни в інших краях треба ввійти в порозуміння з орґанізаціями, які вже працюють в дотичних територіях, щоб використати їх фаховий апарат.

А саме в листі сказано:

"The Board considers that the agency's proposed program for American Citizens of Ukrainian origin in the United States is outside the Board's jurisdiction and may be undertaken without registration.

"With regard to aid for persons of Ukrainian descent in war affected areas outside U.S.S.R. the Board is of the opinion that services which can be provided now and in the near future, can be administered to the best advantage through existing agencies rather than by establishing an additional independent program. It is suggested that your Committee can accomplish its objectives in regard to this class of beneficiaries by collaborating with agencies such as those named. The Committee can do this without independent registration by establishing working agreements with one or more of the agencies now registered with the Board in accordance with the provisions of Section 501.6 and the last part of Section 501.7 of the Board's regulations.

"The Board will be glad to facilitate negotiations of appropriate working agreements to that end.

В справі порозуміння з дотичними істнуючими орґанізаціями уряд Президентської Допомогової Ради сам з власного почину розписав поручаючі листи до допомогових орґанізацій різних краів і повідомив нас про це. З цими орґанізаціями ми вже відбули наради. У висліді цих нарад ми дізнались, що деякі американські орґанізації вже довгий час помагають нашим жертвам війни в західній Європі. Вони прирекли її поміч продовжувати та її збільшити, якщо і наша орґанізація причинилась до цього своїми засобами.

Доброзичливе відношення цих американських допомогових орґанізацій до наших жертв війни найкраще характеризує наступний лист від Unitarian Service Committee з дня 23. січня 1945 з Бостону, Масс., що звучить:

Dr. Walter Gallan, President
United Ukr. Amer. Relief Com.
847 N. Franklin Street
Philadelphia 23, Pa.

Dear Dr. Gallan:

Copies of the January 1st letter of Mr. Brunot to you have been sent to the agencies included in Refugee Relief Trustees. The Unitarian Service Committee hastens to assure you of its desire to cooperate in the relief of Ukrainian refugees wherever our Committee can reach them and with whatever financial resources we can command. If we can cooperate in any way more closely with you in this common interest of our two committees, you have only to command them. In many other instances the offices of our Committees overseas have been made the representative of agencies like yours and through these offices and their competent staffs we have been able to render a great deal of assistance to particular groups. Our funds of course are not inexhaustible but if you have financial resources available for the relief of Ukrainians, we should be glad as would the other agencies in Refugee Relief Trustees wherever they are located to serve you in any possible way.

I should like to call your attention also to the fact that we have a well equipped clothing collection warehouse in New York City and if the Ukrainian group desires to send clothing abroad, we are in a position to receive that clothing, bale it, and ship it, and help in the distribution of it in cooperation with any representative that you may designate in the countries where we operate.

Please believe that we are eager to serve you in any possible way.

Sincerely yours,

CHARLES R. JOY,
Executive Director.

Подібні заяви ми одержали від Американського Комітету Помочі Італії, Франції American Friends Service Committee, Refugee Trustees, Inc. National Catholic Welfare Conference and from Russian War Relief, Inc.

(Кінець буде).

One Brother Killed in Action, Another Wounded

Pfc. Stephen Baggar, son of Nicholas Baggar and the late Sophie Baggar, 364 York St., Jersey City, N. J., was reported missing in action on October 16 in Germany. A few weeks later he was reported as killed in action on that date.

Stephen entered the service in October, 1942 and trained in

PFC. STEPHEN BAGGAR

camps in Colorado, Louisiana, and California before going overseas in June 1944. He was with the 116th Infantry. His chaplain, Capt. Charles Rud, notified the home that Stephen has been buried in an American cemetery in Belgium. He has been awarded the Purple Heart posthumously.

Another son, Pfc. William Baggar, was reported wounded in Germany on November 18. He is in an English hospital suffering from shrapnel wounds of the leg and knee. He enlisted in the Army in January 1942 and trained in

PFC. WILLIAM BAGGAR

camps in Alabama, Georgia and South Carolina. He was sent overseas in January 1944 and was in the D-Day Invasion of the Normandy Coast.

A third son, Pvt. John, is at present at Fort Meade, Maryland.

PVT. JOHN BAGGAR

A mass for Stephen will be held on February 22, at 9 o'clock A.M. St. Peter and St. Paul's church, Sussex and Green streets. Jersey City, N. J.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Отсим повідомляємо урядників відділів У. Н. Союзу, що організатор А. Маланчук працює тепер над організуванням нових членів в окрузі міста Ню Йорку і його адреса є така:

A. MALANCHUK
c/o Mid-Park Hotel
14 Irving Place, cor. 15th St. New York 3, N. Y.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

16. лютого 1905.

НУЖДА СЕРЕД РОБІТНИЧОГО НАСЕЛЕННЯ НЮ ЙОРКУ.

Історія міста Ню Йорку не знає ще так страшних відносин серед робітничого населення, як теперішні. Там живе тепер 75.000 робітників без роботи, без куска хліба і без даху над головою серед такої прикрої зими, як сьогорічна. Не дивниця, що число крадежей, розбоїв, убивств і самогубств там страшно зросло... Місто Ню Йорк це місто найбагатших міліонерів а водночас і найбільших нуждарів.

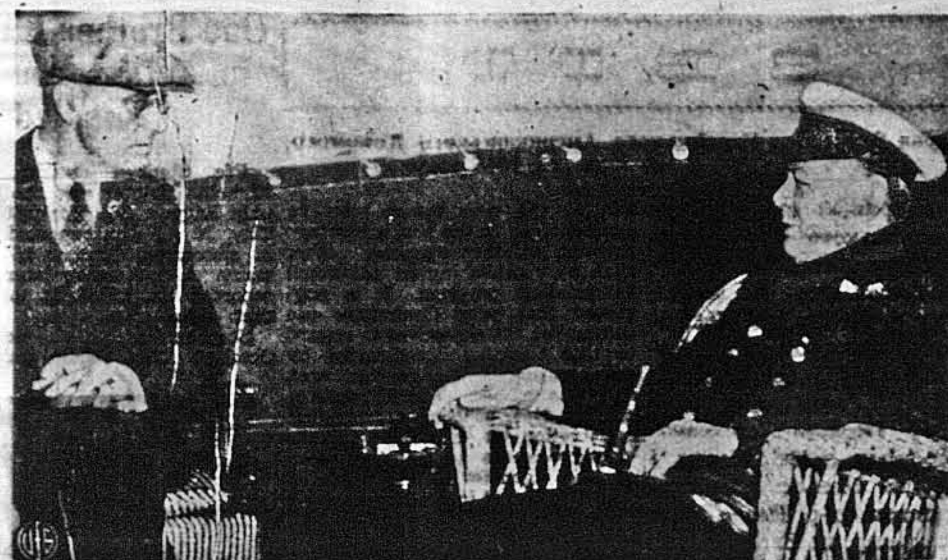
БЛИЗЬКО 500 НОВИХ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗУ ЗА МІСЯЦЬ.

В місяцю січні 1905. р. приступило до У. Н. Союзу 459 нових членів, а при тім також такі нові братства: Товариство „Січ" у Ню Йорку, Н. Й.; місцевий відділ У. Н. С. в Гартфорді, Конн.; братство св. Михайла в Лейтроб, Па. Приходу за місяць було $3,672.81, розходу $4,034.60, а загальний стан каси з кінцем січня виносив $19,400.32. — За уряд підписані: К. Кирчів, предс., А. Шаршонь, кас.; С. Ядловський, секр.

В РОСІЇ ТРІЩИТЬ...

Спеціяльний старокраєвий кореспондент „Свободи" з підписом „Консерватор" пише: „Зпочатку грудня чути було про часті невеличкі розрухи в Петербурзі, але чим далі розрухи росли й росли. Нарешті 6. січня страйк у Петербурзі вибух з усією силою. Застрайкували майже всі фабричні робітники а також друкарняні. Усіх налічують більше як 150.000. У днях 9, 10, 11 і 12 січня не виходили в Петербурзі майже ніякі часописи. Дня 11. січня розпочалися розрухи в Москві, а також у Вільні, Ковні й ін. містах. У всіх страйкуючих є надзвичайна солідарність і тактовність. Майже у всіх виставлені на прапорах домагання: „Геть самодержавія!"

(В окремій статті „Заворушення в Росії" подана ціла збірка телеграм про страйки й заворушення в різних містах Росії, як у Петербурзі, Москві, Ростові над Доном, Варшаві, Лодзі й Харкові. Багато пишеться про похід робітників під проводом Гапона. Крім цього є телеграма з Вашингтону з дати 6. лютого, в якій написано: „Генеральний консуль Злучених Держав телеграфує, що страйк робітників у Петербурзі прибирає величезні розміри. Багнети є початком і кінцем російської мудрости. Робітники в многих фабриках кинули роботу. Уряд зарядив різні охоронні средства".)

ОБДУМУЮТЬ БУДУЧЧИНУ СВІТУ.—Президент Рузвелт має надзвичайно серіозний вигляд, споглядаючи на британського прем'єра Чорчила, з яким веде розмову про різні політичні проблеми. Сцена знята на воєнному кораблі біля острова Мальта на Середземному морі в часі подорожі до Ялти на Кримську Конференцію.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Відслонення Пропамятної Таблиці й концерт.

Дня 28. січня, б. р., Український Народний Дім при Мартін вул. доконав акту Відслонення Пропамятної Таблиці, на якій вирито близько дві сотки імен американських вояків українського походження, які боряться на всіх воєнних фронтах за принцип народної свободи. Таблиця висітиме в авдиторії Народного Дому на вічну памятку, як довго стоятиме будівля цієї інституції.

Війна скінчиться, вояки повернуть домів, кому доля судить вернути. Інші поляжуть за добро свого краю. Так і мусить бути. Ті що остали дома, далеко від воєнного жаху, бажали віддячитись нашим героям за їхню посвяту, тому хай хоч ця памятка остане вічним документом признання і пошани американським воякам-синам і дочкам українських батьків.

Відслонення пропамятної таблиці було получене з величавим концертом і тому ціле свято набрало свого роду історичного характеру, поваги і патріотизму. У першу чергу хор Думка відспівав „Стар Спенглед Беннер" а відтак голова Народного Дому, п. Іван Іванчук, відкрив свято відповідною промовою, в якій між іншим взивав присутніх прилучувати всі зусилля до перемоги над ворогом тим, щоби купувати бонди, реґіструватись на Український День Дарування Крови, 16. березня, а жіноцтво, щоби ревно працювало в Червоному Хресті. Особлившу увагу п. Іванчук звернув на те, щоб піддержати працю Українського Конгресового Комітету.

Український Національний Хор Думка, під диригентурою п. Івана Атаманця, тим разом був виїмково добрий. Спершу мужеський хор Думка дав одну пісню американську, „Да Марінес Гимн" — Джонсона, а дальше проспівав жартівливу нашу стрілецьку пісню „Мав я раз дівчину". Це мабуть уклад (ад лібітум) самого дириґента. В цій пісні Степан Зола — тенор — проспівав цілу історію про свою дівчину, „як ішов до неї зі сватами, а вернув від неї з гарбузами". Хор йому акомпаніював, імітуючи військові бубни і марш стрільців. Виконання було дуже оригінальне і викликало бурю оплесків; хор цю пісню повторив на усильне домагання публики.

На свято прибув як запрошений гість-бесідник, посадник міста Дітройт, майор Едуард Дж. Джефрі, який в особливо гарній промові зложив пошану нашим воякам і між іншим говорив, щоби не тільки шанувати вояків пропамятною таблицею, але щоб працювати у воєнній продукції, щоб не слухати всяких страйкових нашептів, бо це тільки спиняє доставу зброї нашим хлопцям і виходить на школу нам усім, а на користь ворожій силі. Публика витала свого доброго майора дуже прихильно.

Виступ дівочого хору А-Капелля, під батутою п-ні Стефанії Андрусевич, відспівав досить слабо „Калину" Кошиця, та зате „Молитва" Малотте, була посилена більшістю голосів, між якими місцями вибивався у солях високий гарний сопран. Ця Молитва вийшла справді імпозантно. Як окрему присвяту нашим воякам дівочий хор відспівав з правдивою вервою безконечну вязанку американських популярних, ліричних то знов маршових або патріотичних пісень, укладу самої дириґентки. При цій нагоді хочеться сказати, що наші дівчата повинні горнутись до співацької праці, маючи таку охочу провідницю в особі п-ни Андрусевич: Дівочий хор це рідкість, тому дівчатка за всяку ціну повинні держатись разом тимбільш, що всі вони такі гарні і творять собою гарну, клясичну цілість.

Як дебютантку, ми чули тим разом молоду нашу співачку, п-ну Ярину Бойко, яка своєю легкою появою захопила слухачів. Співала „Нащо мені чорні брови". Шевченка-Лисенка. Одначе ця пісня є до певної міри для її ліричного голосу затяжка. Та в інших, як „Май Гіро" Штравса, п-на Ярина вивязалась дуже добре. Замітне в неї культурне урудування голосу і старанне сценічне поведення.

А тепер появилась маленька піяністка — Надія Дячун і відограла досить поправно „Араґонаіс" Масенета і „Вальс Ді-Флет" Шопена, а вкінці докинула нашу „Гандзю". Сподіємось, що Надя, як виросте, то розвине свої здібности, та при помочі своєї матері, яка сама кінчила музичну консерваторію і є учителькою гри на піяні.

Ще один виступ, тим разом мішаного хору Думки, в якому знова Степан Зола на тлі хору співає „Летіла куля по над гору", а дальше незабутня „Трембіта", який виконання було — незрівнане! В цій пісні п-ні Оля Совяк, на тлі хору рівним голосом, як віща трембіта, заколисує погибшого стрільця на вічний сон у могилі. Ціла авдиторія мимохіть встає у глибокій тишині і з трудом здержує якусь невисказану розпуку... А голос трембіти тихне в німій тиші... Кожен думкою там... на побоєвищі. Тамже син, дочка, муж або суджений...

Одначе надія, віра в добро, контролює сердешні почування і каже усім бути сильними.

З правдивим признанням зазначую, що Український Національний Хор Думка — це справжні цінности нашої громади. Пан Атаманець має щасливу руку в доборі солістів, бо кромі Степана Золи дається чути дуже приємний баритон Ілії Косенка і Михайла Совяка. В сопранах, довголітні й виїмкові співачки, п-ні Надія Атаманець і п-ні Рихлівська із дочками Олесею і Олею Довгань, а також Галя Машталір та інші, теж добрі голоси. Матові альти п-ні Марії Андрусевич та її доні Наталі, як рівнож п-ні Юлії Войтович й інших, доповняють красу хору Думки. Григорій Гулик, Іван Козак, Володимир Петрик та інші становлять підставу басів.

Під цю пору Думка веде кампанія за збіркою фондів на рекордування свого численного та вартісного репертуару. Дітройтська громада, зокрема з околицею, Віндзором, а також і такими недалекими містами як: Клівленд, Ленсінг, Джексон та інші, повинні допомогти Думці теж і тому, що українці тих громад нераз користуютувались виступами Хору Думки.

Вертаючи назад до концертової програми, ще зазначу, що свято закінчено короткою промовою, яку виголосив адв. Іван Кузь, віддаючи поклін і признання воякам за їхню хоробрість і посвяту. Дякує теж учасникам цього незвичайного моменту, який начеркує історію нашого життя у вольній країні.

По цім наступила народня Молитва: Ще не вмерла Україна.

Юлія М. Шустакевич.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПІТСБУРҐ, ПА. — Тов. Рогатинщина, від. 396, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори звичайні збори відбудуться в неділю, 25. лютого, в годині 6. пополудні, в Укр. Галі на 18. улиці С.С. Просимо прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження і буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союзу. — Уряд.

СКРЕНТОН, ПА. — Бр. св. Михаїла, від. 159, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 25. лютого в гали У. Г. Клюбу, 608 Лакавана Евеню, в 2. годині пополудні. Взиваємо всіх членів прийти на ці збори, бо буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союзу. — За уряд: С. Петрівський, предс.; М. Камінський, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 25. лютого, в год. 12. вполудне, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і члениць конечно прийти. Уряд на 1945 рік вибрано такий: Н. Подвайцятний, предс.; В. Любас, заст.; М. Щаран, рек. секр.; Г. Дацьків, фін. секр.; М. Попіль, кас.; контр комісія: Й Коцовський, І. Лобойко і М. Турко; надз. хворих: І. Ребей, Г. Дзявроник. Сторож на збори: Т. Джуган. Делеґати на конвенцію: Г. Дацьків, дел.; М. Попіль, заст.; Й. Коцовський, дел.; В. Любас, заст. Місячні збори будуть відбуватися по старому, то є в 4. неділю по перщім, в тій самій церковній гали. Членів, що були суспендовані в січні, прошу прийти на ці збори і заплатити, то будуть приняті наново. — Н. Подвайцятний, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр., 1018 N. Trumbell Ave., Chicago 51, Ill.

FREELAND, PA. — The regular monthly meeting of SS. Peter and Paul Society, Branch 429, will be held Sunday, Feb. 25, at SS. Peter and Paul Church Hall, 921 Walnut St., at 12 noon time. A deleagte to the convention of U.N.A. will be elected. — J. Perkosky, Sec.

КУРТІС БЕЙ, МД. — Бр. св. Петра й Навла, від. 81, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що рвичайні місячні збори відбудуться 25. лютого, в 2. год. пополудні, а не в 5 год. в церковній гали. Просимо кожного члена прийти на ці збори, бо є важні справи до вирішення і буде вибір делеґата і заступника на конвенцію У. Н. Союзу. — А. Блащик, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 31. січня 1945 р. помер

МАКСИМ ДЕНЕҐА,

член Тов. Українська Січ, від. 39. У. Н. Союзу в Сиракюз, Н. Й.

Покійний походив зо села Настасів, повіт Тернопіль, Галичина. До У. Н. Союзу і Товариства вступив у 1944 р. Покійний полишив жену Теклю, 3 сини: Михайла, Івана і Теодора, та 3 доньки: Анну, Ольгу і Марію і брата Дмитра.

При участи уряду і членів Тов. похорон відбувся 5. лютого з дому жалоби 109 Ash St., до костела Assumption, а відтак на цвинтар Assumption в Сиракюз, Н. Й. — В. Й. П.!

В. Осухівський, секр.

В осьму річницю смерти на вічний спомин мого дорогого мужа й нашого батька і діда

КОНСТАНТИНА КИРЧОВА,

що розпрощався з цим світом 19. лютого 1937. року.

Дружина АНТОНИНА
Діти: ТЕОДОР, ОЛЬГА, МАРІЯ, АННА Й ОЛЕНА
Внуки й внучки

ТАРЗАН, ч. 1128. Перша проба.

THORWALD FELT AT HOME. THE SCIENTISTS HAD TRAINED HIM WELL IN THE ARTIFICIAL JUNGLE IN BERLIN.

HE FOUND A TRAIL AND FOLLOWED IT. AS HE SUSPECTED, IT LED TO A PALISADED VILLAGE.

HE STOPPED IN THE CLEARING. THIS WAS TO BE HIS FIRST TEST AS TARZAN'S IMITATOR. COULD HE MEET IT?

THEN FROM THE VILLAGE CAME JOYOUS SHOUTS, "TARZAN-- TARZAN HAS RETURNED!"

Торвальд чувся, як вдома. Вчені вишколили його добре в Берліні, як жити в джунглях.

Він скоро найшов слід і пішов ним до огороженого палісадами села.

Він задержався на поляні. Це буде перша проба для нього як наслідувати Тарзана. Чи перебуде її щасливо?

Потім по селі роздалися радісні окрики: „Тарзан — Тарзан вернувся!"